

Zadeva C-674/18

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

30. oktober 2018

Predložitveno sodišče:

Bundesarbeitsgericht (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

16. oktober 2018

Tožeča stranka:

EM

Tožena stranka:

TMD Friction GmbH

Predmet postopka v glavni stvari

Tožba za ugotovitev, v kakšnem obsegu je tožena stranka po prenosu podjetja v primeru insolventnosti tožeči stranki v bodoče dolžna zagotavljati poklicno starostno pokojnino

Predmet in pravna podlaga za predlog

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je na podlagi člena 3(4) Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov v primeru prenosa podjetja po uvedbi postopka zaradi insolventnosti nad sredstvi odsvojitelja v nacionalnem pravu, ki v primeru prenosa podjetja določa, da se člen 3(1) in (3) Direktive 2001/23/ES načeloma uporablja tudi

v zvezi s pravico delavcev do starostnih, invalidskih ali družinskih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, dopustno določiti omejitve, v skladu s katero pridobitelj ne jamči za pričakovane pravice do prejemkov, ki temeljijo na delovni dobi, ki je bila dopolnjena pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali se potrebni ukrepi, s katerimi se zavarujejo interesi delavcev v zvezi s priznanimi ali pričakovanimi pravicami do starostnih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, iz člena 3(4)(b) Direktive 2001/23/ES v primeru prenosa podjetja po uvedbi postopka zaradi insolventnosti nad sredstvi odsvojitelja presojuje na podlagi zahtevane ravni varstva iz člena 8 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje za predhodno odločanje nikalen:

Ali je treba člen 3(4)(b) Direktive 2001/23/ES razlagati tako, da so potrebni ukrepi, s katerimi se zavarujejo interesi delavcev v zvezi s priznanimi ali pričakovanimi pravicami do starostnih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, sprejeti, če nacionalno pravo določa, da

- se obveznost prihodnjega zagotavljanja starostne dajatve na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni delavcem, ki jih zadeva prenos podjetja v primeru insolventnosti, načeloma prenese na pridobitelja,
- pridobitelj za pričakovane pravice iz naslova poklicne pokojnine jamči v obsegu, ki se nanaša na delovno dobo, ki je bila v tem podjetju dopolnjena po uvedbi postopka zaradi insolventnosti,
- na podlagi nacionalnega prava določeno združenje za jamstvo poklicnega pokojninskega zavarovanja v tem primeru ne jamči za tisti del prihodnjih pravic do pokojninskih prejemkov, ki so bile pridobljene pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti, in
- lahko delavec prihodnje pravice do pokojninskih prejemkov, ki so bile pridobljene pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti, uveljavlja v okviru postopka zaradi insolventnosti odsvojitelja?

4. Ali se v primeru, če nacionalno pravo v primeru prenosa podjetja določa uporabo členov 3 in 4 Direktive 2001/23/ES tudi med postopkom zaradi insolventnosti, člen 5(2)(a) Direktive 2001/23/ES uporablja za pričakovane pravice delavcev iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, ki so sicer nastale že pred uvedbo postopka

zaradi insolventnosti, vendar delavci terjatve iz naslova dajatev pridobijo šele ob nastopu zavarovalnega primera, torej šele pozneje?

5. Če je odgovor na drugo ali četrto vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali minimalna raven varstva, ki jo morajo zagotoviti države članice na podlagi člena 8 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru insolventnosti delodajalca, zajema tudi obveznost zavarovanja pričakovanih pravic, ki ob uvedbi postopka zaradi insolventnosti na podlagi nacionalnega prava na podlagi zakona še niso bile pridobljene in ki se tudi sicer na podlagi zakona pridobijo samo zato, ker prenehanje delovnega razmerja ni povezano z insolventnostjo?

6. Če je odgovor na peto vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Pod katerimi pogoji je mogoče izgube, ki so nastale nekdanjemu delavcu v okviru prejemkov iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja zaradi insolventnosti delodajalca, šteti za očitno nesorazmerne in s tem države članice zavezati k zagotovitvi minimalnega varstva na podlagi člena 8 Direktive 2008/94/ES, čeprav bo delavec prejel najmanj polovico prejemkov iz naslova pridobljenih pokojninskih pravic?

7. Če je odgovor na peto vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali se varstvo pričakovanih pravic delavcev na podlagi členov 3(4)(b) ali 5(2)(a) Direktive 2001/23/ES – ki je enakovredno varstvu iz člena 8 Direktive 2008/94/ES – zagotavlja, tudi če ta obveznost ne izhaja iz nacionalnega prava, temveč zgolj iz neposredne uporabe člena 8 Direktive 2008/94/ES?

8. Če je odgovor na sedmo vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali ima člen 8 Direktive 2008/94/ES neposredni učinek, tako da se lahko posamezni delodajalec nanj sklicuje pred nacionalnimi sodišči, tudi če delavec sicer prejme vsaj polovico dajatev, ki izhajajo iz pridobljenih pokojninskih pravic, izgube, ki so mu nastale zaradi insolventnosti delodajalca, pa je treba kljub temu šteti za nesorazmerne?

9. Če je odgovor na osmo vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen:

Ali je ustanova zasebnega prava, ki jo je država članica – kar je za delodajalce obvezno – določila kot združenje za jamstvo poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki je predmet državnega nadzora finančnih storitev in ki na podlagi javnega prava od delodajalcev pobira prispevke za zavarovanje in lahko kot organ z upravnim aktom določi pogoje za izvršbo, javni organ države članice?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov, zlasti členi 3, 4 in 5

Direktiva 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca, zlasti člen 8

Direktiva Sveta z dne 20. oktobra 1980 o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca (80/987/EGS)

Navedene nacionalne določbe

Bürgerliches Gesetzbuch (nemški civilni zakonik, v nadaljevanju: BGB), zlasti člen 613a

Insolvenzordnung (zakon o postopkih zaradi insolventnosti)

Gesetz zur Verbesserung der betrieblichen Altersvorsorge (zakon o izboljšanju poklicnega pokojninskega zavarovanja, v nadaljevanju: Betriebsrentengesetz), zlasti člen 7

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Tožeča stranka je bila od leta 1996 zaposlena pri družbi Textar GmbH. Slednja je imela sklenjen sporazum na ravni skupine podjetij, s katerim je delavcem med drugim odobrila poklicno starostno pokojnino (v nadaljevanju: sistem pokojninskega zavarovanja). Na podlagi sistema pokojninskega zavarovanja znaša višina starostne pokojnine za vsako dopolnjeno leto delovne dobe med 0,2 in 0,55 odstotka delavčeve mesečne bruto plače, ki jo je prejel na določen presečni dan pred prenehanjem delovnega razmerja.
- 2 Delovno razmerje tožeče stranke je bilo v nadaljevanju preneseno na družbo TMD Friction GmbH. Nad sredstvi te družbe je bil 1. marca 2009 uveden postopek zaradi insolventnosti. Dejavnost družbe TMD Friction GmbH – ki se je tudi po uvedbi postopka zaradi insolventnosti izvajala še naprej – je bila aprila 2009, na podlagi prodaje podjetja, ki jo je izvedel sodno imenovani stečajni upravitelj, prenesena na toženo stranko.
- 3 Pensions-Sicherungs-Verein (v nadaljevanju: PSV) – z zakonom določen nosilec poklicnega pokojninskega zavarovanja – je tožeči stranki sporočil, da ob uvedbi postopka zaradi insolventnosti zaradi njene starosti (29 let) še ni pridobila zajamčene pričakovane pravice iz naslova poklicne pokojnine in ji PSV zato ob nastopu zavarovalnega primera ne bo izplačala nobenih dajatev.

Bistvene trditve strank postopka v glavni stvari

- 4 Tožeča stranka meni, da ji mora tožena stranka v prihodnje ob nastopu zavarovalnega primera za primer „starosti“ zagotoviti poklicno pokojnino na podlagi sistema pokojninskega zavarovanja, pri katere višini se bo upoštevala tudi delovna doba, ki je bila dopolnjena pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti.
- 5 Tožena stranka meni, da v primeru prenosa podjetja po uvedbi postopka zaradi insolventnosti nad sredstvi odsvojitelja pridobitelj jamči samo za tisti del poklicne pokojnine, ki temelji na delovni dobi, ki je bila dopolnjena po uvedbi postopka zaradi insolventnosti.

Kratka predstavitev utemeljitve predloga

- 6 Nemško pravo v členu 613a(1) BGB načeloma določa, da delavci v primeru prenosa podjetja na pridobitelja ohranijo prejemke iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja. Zgolj v primeru prenosa podjetja po uvedbi postopka zaradi insolventnosti nad sredstvi odsvojitelja podjetja se ta določba zaradi prednostne uporabe določb sistema pokojninskega zavarovanja v skladu s sodno prakso Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija) ne uporablja glede jamčenja pridobitelja za tisti del prihodnje poklicne pokojnine, ki temelji na delovni dobi, ki jo je delavec dopolnil pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti. Pri tej omejitvi je treba upoštevati, da se v skladu z načelom enakega obravnavanja upnikov vse premoženjske pravice, ki obstajajo ob uvedbi postopka zaradi insolventnosti, poplačuje izključno v skladu z določbami zakona o postopkih v primeru insolventnosti.

Prvo vprašanje

- 7 Po mnenju predložitvenega sodišča je – kljub določbi člena 5(2) Direktive 2001/23 – dopustnost omejitve jamčenja pridobitelja v primeru insolventnosti na podlagi nacionalnega prava za pričakovane pravice do prejemkov iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki so nastale pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti, mogoče presojati tudi vsaj na podlagi člena 3(4) Direktive 2001/23. Ob upoštevanju pooblastila, ki ga daje državam članicam člen 3(4)(a) Direktive 2001/23, da določijo „drugače“, senat poleg tega izhaja iz tega, da lahko nacionalno pravo pravice delavcev do prejemkov iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja v primeru prenosa podjetja po uvedbi postopka insolventnosti delno izvzame iz področja uporabe člena 3(1) in (3) Direktive 2001/23, če so bili sprejeti potrebni varstveni ukrepi iz člena 3(4)(b) Direktive 2001/23.

Drugo vprašanje

- 8 Sodišče se doslej ni ukvarjalo z vprašanjem, katere zahteve veljajo za ukrepe, ki jih morajo države članice sprejeti na podlagi člena 3(4)(b) Direktive 2001/23 in s

katerimi zavarujejo interese delavcev v zvezi s pravicami do starostnih dajatev, ki so jih že pridobili ali jih pridobivajo na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni. Odgovor na to vprašanje tudi ni očitno. Po mnenju predložitvenega sodišča je – kljub drugačni določbi člena 5(2)(a) Direktive 2001/23 – možna razlaga, po kateri morajo biti potrebni ukrepi v primeru prenosa podjetja v okviru postopka zaradi insolventnosti v skladu z zahtevami člena 8 Direktive 2008/94.

Tretje vprašanje

- 9 Pri presoji primernosti nacionalnih ukrepov za varstvo delavcev je treba upoštevati, da se verjetnost, da bodo delavci pričakovane pravice po uvedbi postopka zaradi insolventnosti pridobili na podlagi zakona, zaradi česar bodo tudi v primeru predčasnega prenehanja delovnega razmerja v prihodnje lahko uveljavljali terjatve iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja, povečuje z omejevanjem odgovornosti pridobitelja. Ker v insolvenčnem pravu poleg načela enakega obravnavanja velja tudi načelo zagotavljanja najboljših pogojev za plačilo upnikov, je stečajni upravitelj dolžan zagotoviti čim večjo stečajno maso. V primeru neomejene odgovornosti pridobitelja se kupnina prenesenega podjetja zmanjša. Zato je mogoče stečajnemu upravitelju naložiti, da podjetja ne odsvoji, temveč premoženje dolžnika unovči drugače. Z omejitvijo jamčenja se tako povečuje možnost, da podjetja po uvedbi postopka zaradi insolventnosti ne bodo propadla, temveč bo pridobitelj z njimi še naprej opravljal dejavnost, s čimer se lahko ohrani vsaj del delovnih mest in delovnih razmerij.
- 10 Zaradi neobstoja sodne prakse Sodišča glede razlage člena 3(4)(b) Direktive 2001/23 pa senat ne more z gotovostjo, ki se zahteva za sodišče zadnje stopnje, presoditi, ali je nemško pravo v skladu s pravom Unije.

Četrto vprašanje

- 11 Senat dvomi, ali se člen 5(2)(a) Direktive 2001/23 v primeru prenosa podjetja v primeru insolventnosti uporablja tudi za pričakovane pravice in prihodnje terjatve delavcev do prejemkov iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja – kot je to podano v sporu o glavni stvari. To bi bilo lahko v nasprotju s členom 3(4)(b) Direktive 2001/23. Ta določba pravice delavcev morda določa takstativno za vse primere prenosov, tudi za prenose po uvedbi postopka zaradi insolventnosti.
- 12 Če bo Sodišče menilo, da se lahko v primeru prenosa podjetja v primeru insolventnosti člen 5(2)(a) Direktive 2001/23 uporablja tudi za pričakovane pravice in prihodnje terjatve delavcev do prejemkov iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja, se postavlja vprašanje, ali je to določbo – kljub njenemu besedilu – mogoče razlagati tako, da dopušča, da se iz prenosa na pridobitelja poleg obveznosti, ki so „zapadle“ že pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti, izvzame tudi pričakovane pravice do prejemkov, ki ob uvedbi postopka zaradi insolventnosti na podlagi zakona še niso bile pridobljene, in na podlagi katerih bodo šele ob nastopu zavarovalnega primera, torej šele pozneje,

nastale terjatve delavca iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja. To bi bilo lahko v skladu z namenom določbe, da pridobitelj ne more jamčiti za obveznosti, ki so nastale pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti, kot tudi Direktivo 80/987 in s tem tudi členom 8 Direktive 2008/94, ki zajema tudi pričakovane pravice.

Peto vprašanje

- 13 Če bo Sodišče na drugo ali četrto vprašanje za predhodno odločanje odgovorilo pritrdilno, v okviru člena 3(4)(b) pa tudi člena 5(2)(a) Direktive 2001/23, ne bi bilo jasno, na kaj se nanaša minimalna raven varstva, ki jo morajo na podlagi člena 8 Direktive 2008/94 zagotoviti države članice. V skladu z navedeno določbo se varstvo nanaša na „priznane“ ali pričakovane pravice delavcev. Sodišče doslej še ni odločilo, pod katerimi pogoji se take pravice štejejo za priznane.
- 14 Po mnenju senata se lahko vprašanje, ali je pričakovana pravica ob nastopu insolventnosti delodajalca že „priznana“, presoja na podlagi nacionalnega prava. Tako bi bilo mogoče šteti, da pravice, ki ob uvedbi postopka zaradi insolventnosti še ni bila pridobljena na podlagi zakona – kot v primeru tožeče stranke – ni mogoče šteti za „priznane“ v smislu člena 8 Direktive 2008/94.

Šesto vprašanje

- 15 Če je odgovor na peto vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen, se predložitvenemu sodišču tudi v postopku v glavni stvari postavlja vprašanje, ki je bilo Sodišču predloženo že s sklepom senata z dne 20. februarja 2018 (zadeva C-168/18, točki 23 in 24), glede zagotavljanja minimalnega varstva iz člena 8 Direktive 2008/94. V zvezi s tem vprašanjem za predhodno odločanje je v izogib ponavljanju podano izrecno napotilo na izvajanja v predložitvenem sklepu z dne 20. februarja 2018 (C-168/18, točka 23).
- 16 Izhajati je treba iz tega, da tožeča stranka, ki je bila v delovnem razmerju do nastopa zavarovalnega primera za primer „starosti“, ne bo utrpela izgub, ki bi presegle polovico njenih terjatev iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja na podlagi sistema pokojninskega zavarovanja. V skladu z ocenami tožeče stranke bi izguba v primeru pravice do delne poklicne pokojnine v višini 1300 EUR znašala mesečno okoli 430 EUR.
- 17 Na vprašanje, ali in pod kakšnimi pogoji je utrpelo izgubo tožeče stranke mogoče šteti za očitno nesorazmerno, zaradi česar minimalno varstvo iz člena 8 Direktive 2008/94 ni več zagotovljeno, senat ne more dokončno odgovoriti.

Sedmo vprašanje

- 18 Če se na podlagi člena 8 Direktive 2008/94 zahteva jamstvo za primer insolventnosti tudi v zvezi s pričakovanimi pravicami iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki – kot v primeru tožeče stranke – ob uvedbi

postopka zaradi insolventnosti po zakonu še niso bile pridobljene, predložitveno sodišče tega ne bi moglo doseči z razlago v skladu s pravom Unije ali nadaljnji spremembami Betriebsrentengesetz, ker bi bilo to v nasprotju s konceptom zakona in s tem „contra legem“. Terjatve tožeče stranke proti PSV bi bilo mogoče opreti na neposredni učinek člena 8 Direktive 2008/94. Vendar ni jasno, ali takšen neposredni učinek te določbe zadošča za zagotavljanje ravni varstva na podlagi členov 3(4)(b) ali 5(2)(a) Direktive 2001/23. Iz obeh določb izhaja, da morajo potrebne varstvene ukrepe sprejeti bodisi države članice, ali pa se varstvo zagotavlja s pravom zadevne države članice.

Osmo in deveto vprašanje

- 19 Neposrednemu učinku člena 8 Direktive 2008/94 je Sodišče doslej jasno pritrdilo samo v primeru, če delavec ne prejme vsaj polovice dajatev, ki izhajajo iz pridobljenih pokojninskih pravic (sodba z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/1,7 [EU:C:2018:674] točka 58 in naslednje).
- 20 Glede podrobnejše obrazložitve teh vprašanj za predhodno odločanje se senat – v izogib ponavljanju – poleg tega izrecno sklicuje na izvajanja v svojem predložitvenem sklepu z dne 20. februarja 2018 (C-168/18, točka 29 in naslednje).